

Divi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impressionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum mors fuerit pœna peccati primorum parentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAEST. CLXIII.

ARTIC. I.

404

te contempnit diuinam voluntatem, uir autem implicite uel propterea, quia induxit aliud ad peccandum, ut secunda ratio ostendit. Plus, n. in qualibet specie peccatis & inducet, quam pecans tantum. Vel p. canam honestam alijeniam in uno idem peccatum, & in altera non, ut teria ro mōfras, sicut si uir p. inopiam, esset adulterer: unde pater foliū obiectio- nis. De latitudine quidem vnius speciei est ferme, & infra la- titudinem illius quilibet rationum gra- mus aliquid attulit, ut patet.

**Super Questionis
164. Articulum
primum.**

In tota q. 164. de p. na p. peccati primi ho- minis hoc solūm i. i. beatum occurrerit: p. dum in secundo art. in refutatione ad quin- tum de flaminio gla- dio dñe insinuantur opinione, altera, p. sit aliis ex propin- quitate & foliis, altera p. fit per angelicū in ini- steriorū quædam ignea custodia. Prima opiniō hodie excludit vñ, qm zona, qm torri- da vocata est, a qua nūquā fol recedit, tam inuenta est habi- tata habent. n. inge- quino & inhabitores terre illius ut testant inde uenientes: & nos misimus fratres ordi- nis ad partes illas, & eunt & redunt, p. expedit. Vnde fecun- da opinio amplecten- da vñ. Nec nūquā si multos sapientes hoc lauit, qm ita sunt singularia sine expe- riencia accepta a pro- genitoribus ex proba- bili arguento. Ethio- pie tam ardentes, de qua Lucanus, Ethio- pum; solū qd̄ non præmeretur ab illa Signiferi regione po- li, nisi polite lapio, Ultima curuari pro- cederet vngula Tan-

tam humanam naturam. ergo non uidetur esse peccati primorum parentum.

¶ 4 Præt. Omnes & qualiter deriuantur a primis pa- rentibus. Si igitur mors esset poena peccati primo- rum parentum, sequeretur, quod omnes homines & qualiter mortem patentur, quod patet esse fal-

quod peccatum mulieris fuit gra- uis, quam peccatum uiri.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. illa feducio mulieris ex præcedēti elatione subsecuta est: & ideo talis ignorantia non excusat, sed aggrauat peccatum, in quantum, felicitate ignorando in maiorem elationem creata est.

AD SECUNDVM dicendum, q. rō illa procedit ex circumstantia cōditionis psonæ, ex qua pētrū vi- ri fuit granus secundum quid.

AD TERTIVM dicendum, q. uir non cogitauit de diuina misericordia vñque ad contemptum diuinae iustitiae, quod facit peccatum in spiritu sanctum: sed quia, ut Aug. dixit 1. super Gen. ad literā, inexpertus diuinae severitatis cre- didit illud peccatum esse ueniale, idest, de facili remissibile.

QVAESTIO CLXIII.

De penitentia primi hominis, in duos articulos diuina.

ENDE considerandum est de pena primi pēti. Et circa hoc queruntur duo.

Primo, De morte, quae est po- na communis.

Secondo, De alijs particularibus poenis, quæ in Genesi assignantur.

ARTICULUS PRIMVS. Vtrum mors sit pena peccati primo- rum parentum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, q. mors non sit pe- na peccati primorum parentum. Id enim quod est homini natu- rale, non potest dici poena pecca- ti, quia peccatum non perficit na- turam, sed uitiat: mors autem est homini naturalis, quod patet ex hoc, quod corpus eius ex cōtra- ris cōponitur, & ex hoc etiā, q. mortale ponitur in diffinitione hominis. ergo mors non est po- na peccati primorum parentum.

¶ 2 Præt. Mors, & alii corporales defectus similiter inueniuntur in homine, sicut & in aliis animalibus, sī illud Eccl. 3. Vnus interitus est hominis, & iumentū, & aqua vtriusq; cōditio: sed in aliis brutis mors non est poena peccati. ergo ēt neq; in homib;.

¶ 3 Præter. Peccatum primorum parentum fuit specialium personarum: sed mors consequitur to-

sum, quia quidam citius aliis, & grauius moriuntur. ergo mors non est poena primi peccati.

¶ 4 Præt. Malum poenæ est a Deo, ut iupra habitum est: sed mors non uidetur esse a Deo. dicitur enim Sapien, i. quod Deus mortem non fecit. ergo mors est poena primi peccati.

¶ 5 Præterea. Poena non videntur esse meritoria. Nam meritum continetur sub bono, poena autem sub malo: sed mors quandoque est meritoria, sicut patet de morte martyrum. ergo uidetur, quod mors non sit poena.

¶ 6 Præt. Poena videtur esse afflictiva: sed mors non potest esse afflictiva, ut uidetur, quia quando mors est, eam homo non sentit: quando autem non est, sentit non potest. ergo mors non est pena peccati.

¶ 8 Præt. Si mors esset pena peccati, statim fuisse ad peccatum consecuta: sed hoc non est uerum, nā pri- mi parentes post peccatum diu vixerūt, ut patet Ge- nel. 4. ergo mors non uidetur esse poena peccati.

SED CONTRA est, quod Apoſt. dicit ad Ro. 5. Per

vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors.

RESPON. Dicendum, quod si aliquis propter cul- pam suam priueret aliquo beneficio sibi dato, car- rentia illius beneficii est poena culpe illius. Sicut au- tem in primo dictum est, * homini in sui prima in- stitutione hoc beneficium fuit collatum diuinitus, vt quandiu mens eius esset Deo subiecta, inferiores vires animæ subiicerent rationali menti, & cor- pus animæ subiiceretur: sed quia mens hominis per peccatum a diuina subiectione recessit, cōsecutum est, ut nec inferiores vires totaliter subiicerent ra- tionali. Ut de tanta est rebellio carnalis appetitus ad rationem, ut nec corpus totaliter subiiceretur anima: unde sequitur mors, & alii corporales defectus. Vita enim & incolumentis corporis conflit in hoc, quod subiiciatur anima, sicut perfectibile sue perfe- ctio. Vnde per oppositum mors & agitudo, & quilibet corporalis defectus, pertinet ad defectum subiectiois corporis ad animam. Vnde patet, q. sicut rebellio carnalis appetitus ad spiritum, est po- na peccati primorum parentum, ita etiam & mors, & omnes corporales defectus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod naturale dici- tur, quod ex principiis natura cauiatur. Naturæ autem per se principia sunt forma, & materia. Forma autem hominis est anima rationalis, quæ de se est im- mortalis: & ideo mors non est naturalis homini ex parte sua formæ. Materia autem hominis est corpus tale, quod est ex contraria compositum, ad quod sequitur ex necessitate corruptibilitas: & quantum ad hoc mors est homini naturalis. Hæc autem con- ditio in materia humani corporis est consequens ex necessitate materie, quia oportebat corpus hu- manum esse organum tactus, & per consequens medium inter tangibilia, & hoc non poterat esse nisi esset ex contraria compositum, ut patet per Philosophum in 2. de anima. * Non autem est con- ditio secundum quam materia adaptetur formæ: quia si esset possibile, cum forma sit incorruptibilis, potius oportebat materiam incorruptibilem esse. Sicut q. ferrea sit ferrea competit formæ, & actioni eius, ut per duritatem sit apta ad secundum: sed q. sit potens rubiginem contrahere, consequitur ex ne- cessitate talis materia, & non secundum electionem agentis. Nam si artifex posset, faceret ex ferro ferrā, quæ rubiginem cōtrahere non posset. Deus autem,

Secunda Secundæ S. Tho. EEE 4 qui

Lib. 2. text.
111. & seq.
tomo 2.

qui est cōditor hominis, omnipotens est: unde admittit sub beneficio ab homine primitus instituto necessitatem moriendi ex tali materia cōsequente, qđ tamen beneficium subtraictum est p peccatum primorum parentum: & sic mors & est naturalis propter conditionem materis, & est poenalis propter amissionem diuinī beneficij p̄s̄eruantis a morte.

AD SECUNDUM dicendum, quod similitudo illa hominis ad alia animalia attenditur quantum ad conditionem materie, id est quantum ad corpus ex contrariis compositum, non autem quantum ad formam. Nam anima hominis est immortalis: brutorū vero animalium animae sunt mortales.

AD TERTIUM dicendum, qđ primi parentes fuerunt a Deo instituti non solum sicut quādam personae singulares, sed sicut quādam principia totius humanae naturae ab eis ad posteros deriuanda simul cum beneficio diuino p̄s̄eruante a morte: & ideo per eorum peccatum tota humana natura in posteris tali beneficio defuit, mortem incurrit.

AD QUARTVM dicendum, qđ aliquis defectus ex peccato consequitur duplicitate. Vno modo, per modū poenae taxata a iudice: & talis defectus aequaliter debet esse in his, ad quos equaliter pertinet peccatum. Alius autē defectus est, qui ex huiusmodi pena per accidētē consequitur. Sicut qđ aliquis pro culpa sua exceccatus cadat in via, & talis defectus culpæ nō proportionatur: nec ab homine iudice pentatur, qui nō potest fortuitos eventus præcognoscere. Sic ergo pena taxata pro primo peccato proportionaliter ei respondet; fuit subtractione diuini beneficii, quo rectitudo & integritas humanae naturæ cōseruabatur. Defectus autem consequentes subtractionem huiusmodi beneficii, sunt mors, & alia poenitentiae presentis vita: & ideo non oportet huiusmodi penas, æquales esse in his, ad quos aequaliter pertinet primū peccatum. Verum quia Deus p̄s̄cius est omnium futurorum eventuum, ex dispositione diuina p̄s̄ciētia, & p̄tidentia huiusmodi poenitentias ducit in mode in diversis inueniuntur, non quidē propter aliqua merita p̄s̄cedentia hanc uitam, vt Origenes posuit. * Hoc. n. est contra id quod dicitur R. 9. Cū nō dū aliquid boni, aut mali egissent: & ēt est contra hoc qđ in primo ostēnum est, qđ anima non est creata ante corpus, sed uel in poena paternorū peccatorū, inquantum filius est quāda res patris, vnde frequenter parentes puniuntur in prole: uel etiā p̄g remedium salutis eius, qui huiusmodi poenitentibus subditur, vt s̄ per hoc a peccatis arceatur: aut etiam de uitribus non superbiat, & per patientiam coronetur.

AD QUINTVM dicendum, qđ mors duplicitate potest cōderari. Vno modo, fm quod est quoddam malū humānū naturae: & sic nō est ex Deo, sed est defectus quādam incidens ex culpa humana. Alio modo, potest considerari fm quod habet quādam rōmē boni, prout s̄ est quādam iusta poena, & sic est a Deo. Vnde Aug. dicit in lib. Retractionū, qđ Deus nō est author mortis, nisi inquantum est mors poena.

AD SEXTVM dicendum, qđ sicut Aug. dicit i. de ciuitate Dei, * Quemadmodū iniusti male utuntur non tñ malis, verum etiam bonis: ita iusti bene utuntur non tñ bonis, sed etiam malis. Hinc fit, vt & mali male legendi, quāmis lex sit bonū: & boni bene moriantur, quāmis sit mors malū. Inquantum igitur Sancti bene morte utuntur, fit eis meritoria.

AD SEPTIMVM dicendum, qđ mors duplicitate accipi potest. Vno mō, pro ipsa priuatione vite, & sic mors

sentiri non potest, cum sit priuatione, sicut non est poena sensus, sed poena damnationis secundum quod nominat ipsam, terminatur ad priuationem, p̄dictione autem, sicut & de generatione, qui possumus. Vno modo, secundum minus alterationis, & sic in ipso intimo priuatione vita, dicitur intellectus, hoc etiam mors non est poena sensus, corruptio potest accipi cum alteratione, prout dicitur aliquis mori, dum mortem: sicut dicitur aliquid generatum esse, & sic mors potest dici.

AD OCTAVVM dicendum, quod videtur super Genesi, ad literam, * Quādam annū primi parentes poena vixerint, illo anno cooperarunt, quo mortis legem, quam terācerent, accepérunt.

ARTICULVS I.
Vtrum conuenienter particulares p̄s̄poenae determinantur in Scriptura.

AD SECUNDVM sic procedunt Vetus & nouus testamētū determinantur in Scriptura. Non aliq̄ partē, vt pena peccati, quod tamēto est ēt: sed dolor in partendo effectus ēt fine peccati. Hoc enim requiri debet in nexus, ut proles nasci non possit a parenti. Similiter etiam subiecto multo consequitur perfectionem uniti in perfectionem mulieris. Germano statim & tribulorum ad natum terrena p̄ficiuntur etiam sine peccato. Non ergo inveni conuenientes penas primi peccati.

¶ 2 Præ. Id quod pertinet ad dignitatem, videatur ad penam eius pertinere: id multo conceperit pertinet ad dignitatem, id multo debet ponit mulieris pena.

¶ 3 Præ. Locus paradisi propter hominem erat: sed nihil debet esse frustra rem utile uidetur, quod non fuerit conuenienter hominum, quod a paradiſo excludentur.

¶ 4 Præ. Locus ille paradisi terrena debet esse accessibilis, fructu ergo apparet in menta, ne homo illuc reuertere, felicitas & gladius flammus aqua uerberis.

¶ 5 Præ. Homo post peccatum fratrem suum mortis fuit addictus, & in beneficio non poterat ad immortalitatem regnare, sed in celo clausus ligni vita interdicatur, cum dicunt: Nunc ergo ne forte sumat de ligno sicut aternum.

¶ 6 Præ. Insultare misero, videtur misericordia repugnare, que manū in Scriptura Deo attribuitur, fm illud Pla. 114. Merito super omnia opera eius, ergo incommunabiliter Deum insultare primis parentibus, tñ iam in miseria deducit, vbi dicitur Eccl. 11. unus ex nobis factus est scens bonum, & invenit & cibos, secundum illud i. ad Timonem, licut & cibos, secundum illud i. ad Timonem, bentes alimenta, & quibus teguntur, &c.

Libro 1. Pe-
riarchon. c.
7. & 8. 10. 4.
Q. 47. art. 2.
8. q. 75. art.
7. & q. 90.
arti. 4.

Libro 1. ca.
21. circa me-
diū, & ca.
2. c. 1. ea.
prin. tom. 1.
Libro 1. ca.
6. habetur
implicite
tomo 5.